

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Lucas 15, 11 - 24
Ochtenddienst

Broeders en zusters, de Here wil ons vanmorgen in de gelijkenis van de verloren zoon, laten zien dat we niet hoeven te wanhopen aan zijn liefde. Maar dat er altijd een weg terug is naar huis en dat als wij onze trots laten varen, Hij ons met liefde weer een plaats in zijn huis zal geven. Over deze goedertierenheid van de Here willen we straks met elkaar zingen met de woorden van Psalm 100 de verzen 1 en 4.

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Lied : Psalm 100 : 1 en 4**
- 4. Lezing van de wet**
- 5. Lied : Psalm 15 : 1 (over wie mag wonen in Gods tent)**
- 6. Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
- 7. Schriftlezing : Lucas 15 : 1- 10**
- 8. Lied : Psalm 4 : 1 (bede tot de Here om ons te antwoorden als wij roepen)**
- 9. Tekst : Lucas 15 : 11 - 24**
- 10. Lied : Psalm 16 : 4 en 5 (onze dank over de redding en het onderwijs dat de Here geeft)**
- 11. Dankzegging en voorbede**
- 12. Slotzang : Psalm 33 : 1 en 7 (over de redding die God aan zijn kinderen geeft)**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Volgende week zullen we, als de Here het wil, weer met elkaar rond de tafel zitten die de Here voor ons heeft laten klaarmaken en waar Hij ons wil voeden en verkwikken door ons zijn lichaam en bloed tot eten en drinken te geven. Aan die tafel wil onze Verlosser ons laten ervaren dat er een toekomst is voor zondaren, die in Hem geloven en in Hem een nieuw leven willen beginnen. Ter voorbereiding op die avondmaalsviering wil ik u vanmorgen de blijde boodschap van de terugkeer verloren zoon verkondigen.

Nu zult u misschien zeggen: maar wie is die verloren zoon. Is het de jongste zoon die met zijn ouderlijk huis breekt en tussen ongelovigen en in het houden van grote feesten zijn geluk gaat zoeken. Of is het de oudste zoon die aan het einde van de gelijkenis van de Here Jezus in zicht komt? En misschien zegt u wel: uiteindelijk gaat het niet om een van die zonen, maar het gaat om het optreden van de vader. En daar ligt inderdaad wel het accent op. Maar aan de andere kant zoeken we de les van de gelijkenis versmallen als we alleen maar letten op de vader. Dan had de Here Jezus niet zo uitgebreid vertelt over de zoons. Dan had Hij het ook kunnen laten bij de gelijkenis van de herder die het ene schaap gaat zoeken en de vrouw die haar ene penning kwijt is. Niet alleen het optreden van de vader, maar ook van de zonen is voor ons van groot belang. Al mogen we die zonen niet losmaken van hun relatie met hun vader.

Maar omdat de gelijkenis te omvattend is om in één preek goed uit te werken, zullen we vanmorgen en volgende week in beide diensten letten op de blijde boodschap van deze gelijkenis van onze Profeet en Leraar Jezus Christus.

Ik bedien u vanmorgen het Woord van de Here **over de terugkeer van de verloren zoon.**

We letten daarbij op:

- 1. Het vertrek van de zoon**
- 2. Het buitenlands verblijf van de zoon**
- 3. De thuiskomst van de zoon**

We zullen dus eerst letten **op het vertrek van de zoon.** Maar voordat we naar de gelijkenis zelf gaan kijken zullen we, zoals we gewend zijn, letten op de aanleiding die de Here Jezus deze gelijkenis deed vertellen. Lucas beschrijft die aanleiding in de verzen 1 en 2 van hoofdstuk 15. Daar staat: “Al de tollenaars nu en de zondaars plachten tot Hem

te komen om naar Hem te horen. En de Farizeeën en de schriftgeleerden morden en spraken: Deze ontvangt zondaars en eet met hen.” Een aantal dingen vallen op in deze beschrijving. Er komen maar niet een paar tollenaars en zondaars naar de Here Jezus. Maar Lucas zegt dat “al” de tollenaars en zondaars tot de Here Jezus kwamen. Deze mensen met wie niemand wilde omgaan waren welkom bij de Here Jezus. Niet alleen de tollenaars die zo gehaat waren omdat ze zichzelf verrijkten door meer belasting te heffen dan ze eigenlijk mochten. Zondaars waren ook geen gewone mensen. Maar dat waren mensen waarvan iedereen wist dat ze in zonden leefden. Mensen uit de wereld van de prostitutie, van het inbrekersgilde. Mensen waar ook wij liever niets mee te maken wil hebben. Wie van ons wil er met een prostitue gezien worden of met iemand wie met criminele activiteiten te maken heeft? Dat is niet bepaald goed je naam.

Maar Jezus ontvangt hen blijkbaar hartelijk want ze komen allemaal naar Hem toe. Ze vinden bij Hem een warmte die ze bij anderen niet tegenkomen. O, niet dat de Here Jezus hun zonden goedpraat. Hij zegt niet: ach het valt wel mee, wat die mensen doen. De jongste zoon uit de gelijkenis wordt ook niet door de Here Jezus geprezen vanwege zijn daden.

De Farizeeën en schriftgeleerden gebruiken het feit dat de Here Jezus deze mensen niet wegstuurt, maar met hen omgaat als argument naar het volk om Jezus af te wijzen. Waar je mee –omgaat, wordt je mee besmet. Zeg mij wie uw vrienden zijn en ik zal u zeggen wie u bent.

Om zijn gedrag te verklaren, vertelt Hij daarom drie gelijkenissen. Gelijkenissen die veel op elkaar lijken, zeker de eerste twee. Gelijkenissen waarin de ijver om het verlorene terug te vinden en de blijdschap als het verlorene gevonden is, centraal staan.

Maar het grote verschil tussen de derde en de andere twee gelijkenissen is, dat het in de derde gaat over een mens gaat die de weg van de ondergang opgaat. Centraal in deze gelijkenissen is dus het verlangen van degene die iets kwijt is om het weer terug te krijgen en hoeveel hij of zij daarvoor over heeft.

In de derde gelijkenis gaat het over een vader met twee zonen. Een op een dag vraagt de jongste van de twee het deel van het vermogen dat hem toekomt. Deze zoon vraagt dus terwijl zijn vader nog leeft om zijn erfdeel. Het deel dat hij krijgt al zijn vader gestorven is. Want de jongste zoon wil ervandoor. Hij wil niet wachten op het moment dat zijn

vader overleden is. Hij wil weg. Hij heeft het thuis gezien en wil met zijn vaderlijk huis breken.

Blijkbaar geniet hij er niet van om bij zijn vader in huis te leven. Zijn regels te moeten gehoorzamen. Hij vindt het levend thuis beklemmend en bekrompen. Liever een leven zonder zijn familie dan een leven met. Wie zelf kinderen heeft, kan zich een voorstelling maken van het –verdriet dat de vader moet hebben gevoeld toen zijn zijn hem dit te kennen gaf. Je probeert elke dag zo goed mogelijk voor je kinderen te zorgen. Je probeert ze normen en waarden bij te brengen, zodat ze niet ontsporen. En dan geeft je kind je te kennen, dat hij niets meer met je te maken wil hebben. Want daar komt het gedrag van de jongen op neer.

Want nadat de jongen zijn bezit heeft ontvangen, verkoopt hij het en vertrekt. En niet maar een dorp verder, zodat hij het contact met zijn familie kan onderhouden. Nee. Hij gaat naar een ver land. Ver weg. Waar niemand hem kent. Waar niemand zich met hem zal bemoeien. Maar waar hij eindelijk kan doen waar hij zin in heeft. Namelijk: lekker feesten en beesten. Je nergens druk over maken. Kopen waar je zin in hebt. Wat maakt het allemaal uit. Als je maar lol hebt.

De beschrijving die de Here Jezus van de jongen geeft, maakt wel duidelijk dat we hier met een jongen te maken hebben die vol zit van verzet. Een jongen die niet wil luisteren, maar alleen maar oog heeft voor waar hij zin in heeft, zonder zich ergens druk over te maken. Ook niet over de gevoelens van zijn vader. Hij is onverschillig en egoïstisch. En meestal wordt een kind dat niet van de een op de andere dag, maar groeit dat en gaat het van kwaad tot erger. Een zoon die zo'n stap zet, heeft zijn ouders meestal al veel meer verdriet bezorgd.

Ongetwijfeld heeft het hart van de vader gebloed toen hij zag hoe de jongen zij erfdeel verkocht en vertrok om nooit meer terug te keren. Want hij had zijn kind, ook dit dwarse en ondankbare kind, lief. En hij wist dat de kans groot was, dat hij hem nooit meer zou zien. Ja, zelfs nooit meer iets van hem zou horen. Toen de zoon wegging, ging de vader een beetje dood.

Hoewel het vertrek van de zoon voor de vader iets verschrikkelijks moet zijn geweest, toch lezen we niets van verzet bij de vader. Ook lezen we niet, dat de vader zijn zoon afschrijft, nu zijn zoon hem heeft afgeschreven. Hij laat zijn zoon gaan en gooit de deur achter hem niet in het slot. En zo vertrekt de jongen. Op weg naar de vrijheid en de lol.

Om een leven te leiden, zoals bepaalde jongeren dat tijdens de vakantie in Spaanse badplaatsen leiden. Een leven van uitgaan, drinken en versieren.

In de tweede plaats zullen we letten **op het buitenlands verblijf van de jongen**. De jongen doet wat hij zich had voorgenomen. Zodra hij ver weg van huis is, gaat hij het er lekker nemen. Hij feest en feest. Hij leeft in luxe en ontzegt zich niets. Zonder zich om iets druk te maken. Ook niet over zijn geld. Totdat hij op een dag moet constateren dat al zijn geld op is. En als dat nog niet erg genoeg is, ontstaat er ook nog eens een grote crisis in het land. Er breekt een zware hongersnood uit. Iets wat in die dagen bijna altijd veroorzaakt werd door grote droogte. En hongersnood betekent dat al het eten vreselijk duur is. Maar hij heeft geen geld meer. En lijdt honger. Misschien denken de kinderen nu: maar hij kan toch gaan werken om aan geld te komen. Op zich is dat waar. Maar als er vanwege een grote geen eten groeit, dan valt er ook weinig op het land te doen. Als er niets wil groeien vanwege de droogte, dan valt er ook niets te oogsten. En als de planten dood zijn, valt er ook niets te verzorgen. Er is een zware economische crisis in het land. En zeker als vreemdeling heb je het dan niet makkelijk om je in leven te houden.

Uiteindelijk vindt hij dan na veel aandringen een baantje. Hij mag in het veld de varkens gaan hoeden. Wat moet hem dat hem hebben tegen gestaan! Want een varken hoort voor hem bij de onreine dieren. Wij kunnen ons dat misschien niet zo goed voorstellen, omdat wij geregeld varkensvlees op ons bord hebben. Maar denkt u zich maar eens in dat u moet eten wat Johannes de Doper at: sprinkhanen. Zou u een sprinkhaan willen eten? Zou u tussen sprinkhanen willen werken? Dat staat ons toch tegen. We vinden dat vies. Zo waren ook voor deze jongen varkens vieze dieren. En wie hun eetgewoonten kent, kan zich dat ook voorstellen. Ze wroeten in de aarde op zoek naar wat eetbaars. En voor varkens is iets al snel te eten. Kadavers, insecten, eikels, bessen. Ze eten het allemaal. En hij moest deze vieze beesten bij elkaar houden en zorgen dat er geen verloren ging.

En als hij de dieren 's avonds terugbracht naar hun hokken, dan had hij zo'n honger dat hij graag van het voer van de varkens had gegeten. De peulen van de Johannesbroodboom. Maar niemand gaf hem ervan. Blijkbaar was het geld dat hij verdiende met het weiden van de varkens niet genoeg om zoveel brood te kopen dat hij zijn honger kon stillen.

Daar zat hij dan in dat vreemde land. Met geen ander gezelschap dan de varkens waar hij van gruwde. En terwijl de varkens genoeg te eten hadden, leed hij honger. Hij was weggegaan bij zijn vader, omdat hij het leven daar maar niets vond. Maar wat had hij hier? Hier had hij het slechter dan slecht. En in zijn ellende en eenzaamheid gingen zijn gedachten uit naar thuis. En hij dacht na over hoe hij zijn bestaan een wending kon geven. Want hier in dit vreemde land had hij geen enkele toekomst te verwachten. Alleen maar ellende.

Wat zal hij geworsteld hebben met zichzelf. Want ja, teruggaan, betekent toegeven dat je het verkeerd hebt gezien. Het verkeerd hebt gedaan. Zeker als hij zo terug zou gaan. In zijn diepe armoede. De mensen zouden hem uitlachen. “Ha, daar heb je die gelukszoeker. Zo te zien heeft hij het geluk wel gevonden. Ja, jongen dat krijg je ervan, als je zo eigenwijs bent.” Hij had al zijn eigenwaarde verloren en had niets meer om trots op te zijn. Zou hij teruggaan? De vernedering ondergaan? Aan de ene kant liever niet. Maar aan de andere kant was dit ook geen leven. En zelfs als zou hij zijn schaamte kunnen overwinnen, zou hij dan nog welkom zijn? Zou zijn vader hem ooit nog weer als kind willen aanvaarden? Nadat hij zo ondankbaar was geweest en met zijn vader had gebroken. Zo duidelijk had gemaakt dat hij het leven zonder zijn vader te verkiezen vond boven het leven met hem.

Zo zal de jongen ongetwijfeld zijn heen en weer geslingerd. Totdat hij bij zichzelf kwam. Hier lijdt hij als dagloner in een vreemd land honger. Terwijl de dagloners van zijn vader brood in overvloed hebben. En hij besluit naar zijn vader te gaan en hem zijn zonde te belijden. Te belijden dat hij tegen God heeft gezondigd en tegen zijn vader. Ja dat hij zo verkeerd heeft gehandeld dat hij het recht heeft verspeeld om nog langer een zoon van zijn vader te heten. Hij heeft de familieband verbroken en de gevolgen moet hij er dan ook maar van dragen. Zo zal hij zijn schuld erkennen en de gevolgen van zijn zonden dragen. Als hij dagloner bij zijn vader mag worden, dan is het hem genoeg.

Zo besluit hij en voegt de daad bij het woord. Hij keert terug naar zijn vader. En dat brengt ons bij het derde punt.

De thuiskomst van de zoon. De jongen was naar een ver land gereisd en heeft dus een lange weg terug te gaan. Met vele mogelijkheden om de reis af te breken. Maar hij heeft een besluit genomen en zet door. En zo komt hij weer in de buurt van zijn vaderlijk huis. En terwijl hij nog veraf is, ziet zijn vader hem. En hij herkent hem gelijk. Ondanks

zijn versleten kleren en zijn stoffig uiterlijk door de lange reis. Hij herkent zijn zoon. En, zo zegt de Here Jezus, en hij werd met ontferming bewogen. De vader zijn hoe elendig zijn zoon eraan toe is. En hij denkt niet: net goed, zijn verdiende loon. Hij vraagt zich niet af hoe hij zijn zoon zal laten voelen wat hij hem toen heeft aangedaan. Nee. Hij heeft medelijden met zijn kind. En zijn medelijden zet zijn voeten in beweging en hij gaat naar zijn zoon. En zonder zich te bedenken en zich te laten weerhouden door het vuil en het stof valt hij hem om de hals en kust hem.

De vader is dus alles behalve wraakzuchtig. Hij hoeft zijn zoon niet terug te betalen wat hij hem heeft aangedaan. Hij weet en ziet dat het leven hem gestraft heeft voor zijn dwaasheid en dat hij zijn les geleerd heeft. Hij als vader is alleen maar dankbaar en blij. Zijn zoon die dood was is weer levend geworden, hij was verloren en is gevonden. Zijn zoon ging de dood tegemoet toen hij in zijn dwaasheid het huis van zijn vader verliet om te gaan feesten. Want zijn vader had genoeg kennis van het leven om te weten hoe zo'n leven doorgaans eindigt: in de goot. Hij was zijn zoon kwijt. Maar nu is hij terug.

En dat de zoon echt terug is blijkt wel uit de woorden van de jongen. Hij is echt een ander mens geworden. Hij had na deze ontvangst kunnen zwijgen. Zijn schuldbelijdenis achterwege kunnen laten. Want zijn vader had hem toch alweer geaccepteerd. Maar het hart van deze jongen is anders geworden. En hij wil aan zijn vader duidelijk maken dat hij toch inzicht is gekomen en dat hij zich ervan bewust is wat hij zijn vader heeft aangedaan. Hij wil zijn zonden belijden, zodat er niets meer tussen hen in staat. Zondat zijn vader zich niet hoeft af te vragen, hoe hij nu tegenover zijn daden uit het verleden staat. Daarom zegt hij tegen zijn vader: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u. Hij beseft dat zijn zonde allereerst een zonde was tegen God, die hem deze goede vader heeft gegeven. Dat hij niet God zegt, maar hemel hangt waarschijnlijk samen met het feit dat er onder Joden altijd een zekere terughoudendheid is om de Here bij zijn naam te noemen.

De vader is ontzettend dankbaar en blij. Hij heeft zijn zoon weer terug. En hij wil ook niets weten van het idee van zijn zoon om voortaan maar niet meer als zijn zoon door het leven te gaan. Want de vader zegt tegen de slaven: brengt vlug het beste kleed hier en trekt het hem aanen doet hem een ring aan zijn hand en schoenen aan zijn voeten. En haalt het gemeste kalf en slacht het, en laten wij een feestmaal hebben, want mijn zoon hier was dood en hij leeft. Let u er op dat de vader zegt: mijn zoon hier. Tegenover zijn

slaven komt hij ervoor uit dat dit zijn zoon is. Die man in lompen en onder het stof. Zij moeten hem die oude rommel uittrekken en hem het mooiste en het nieuwste in huis aantrekken. Zo wordt deze zoon door zijn vader binnengehaald. Alle tekenen van zijn ellende die hij door zijn eigen daden op de hals had gehaald, neemt de vader weg en hij bekleedt hem met het beste. En zijn honger stilt hij met het lekkerste eten in huis. En hij laat een groot feest aanrichten rond zijn zoon. Want hij is blij en wil zijn blijdschap uiten in een feest. Hij wil dat iedereen het weet. Zijn zoon is weer terug. Aan zijn grote verdriet is een einde gekomen. Zijn bloedend hart hoeft niet meer te bloeden. Want zijn zoon is teruggekeerd.

Ja, broeders en zusters, jongens en meisjes. Zo doet God als wij echt tot Hem terugkeren. Als we tot onszelf komen en ons afvragen welk verdriet wij de Here hebben gedaan door tegen Hem te zondigen. Door ons tegen Hem te verzetten. Door onze oren dicht te stoppen voor zijn woorden van wijsheid en leven en onze eigen zin hebben gedaan. Als we zo onze zonden overdenken, onze trots laten varen en terugkeren naar huis, dan is het zo dat er feest is in de hemel. Zolang er leven is, is er een weg terug. Want u bent maar niet door een band van kennissen met de Here verbonden of door vriendschap. Nee. De Here heeft een bloedband tussen ons en Hem gelegd. Een echte bloedband, want het bloed van zijn eigen Zoon moest vloeien om ons als kinderen te kunnen aanemen.

Broeders en zusters, jongens en meisjes, volgende week staat hier weer de tafel van het Heilig Avondmaal. Het feestmaal dat de Here Jezus voor ons aanricht om ons ervan te verzekeren dat wij in Hem zijn en zo kinderen zijn van zijn hemelse Vader. Laten wij dan zorgen dat wij erbij zijn. Door onze schuld voor de Here te erkennen. Ons te bekeren van onze zondige wegen en te leven van de genade waarmee de Here ons tegemoet treedt.

Amen